

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การดำเนินคดีอาญาเป็นภารกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในการพิจารณาว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหาจริงหรือไม่จึงจำเป็นต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง เพราะหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้น ผลของคดีย่อมก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะคู่ความในคดี ซึ่งแนวทางหนึ่งที่จะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปด้วยความระมัดระวังและละเอียดรอบคอบก็คือ การพิจารณาคดีโดยระบบของคณะ เพราะในการพิจารณาคดีโดยของคณะผู้พิพากษาจะมีผู้พิพากษาหลายคนมาร่วมกันตรวจสอบความจริงในคดี ข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากการพิจารณาพิพากษาคดีจึงน้อยลง

การพิจารณาคดีโดยระบบของคณะนี้นับได้ว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบถ่วงดุลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาประการหนึ่ง โดยถือเป็นการตรวจสอบภายในองค์กรตุลาการเอง เพราะในการพิจารณาพิพากษาคดี ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะจะต้องร่วมกันประชุมปรึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดีภายใต้พื้นฐานของ “หลักไม่มีส่วนได้เสีย” ซึ่งหมายความว่า ผู้พิพากษาต้องเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้เสียในคดีไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม และผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะต่างก็มีความเท่าเทียมกันในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ดังนั้น การที่องค์คณะผู้พิพากษาทำหน้าที่พิจารณาและพิพากษาคดีร่วมกันจึงถือได้ว่าเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องของการให้เหตุผลในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เพื่อให้คดีดำเนินไปด้วยความยุติธรรม ในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องตามนิติประเพณี และในเรื่องการวางตนเป็นกลาง ปราศจากอคติ และการสำรวมตนระหว่างการนั่งพิจารณาคดี

นอกจากนี้ การพิจารณาคดีโดยระบบของคณะยังเป็นแนวทางที่ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีอาญาของศาลมีข้อผิดพลาดน้อยลงและยังเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยมากขึ้น เนื่องจากในคดีอาญาจะมีการกำหนดเขตอำนาจศาลในทางคดีโดยอาศัยอัตราโทษเป็นเกณฑ์ และกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะในศาลนั้นๆ ตามอำนาจของศาล โดยศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษสูงจะมีจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะมากกว่าศาลที่มีอำนาจ

พิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษต่ำกว่า

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยแต่เดิมตั้งแต่สมัยสุโขทัยนั้น ก็มีผู้พิพากษาเป็นผู้ทำหน้าที่ในการพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแล้ว เรียกว่า “ตระลาการ” และพระมหากษัตริย์จะทรงเป็นผู้ตัดสินชี้ขาดคดีในชั้นที่สุด แต่ในสมัยนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานชัดเจนในเรื่องขององค์คณะตุลาการที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีแต่อย่างใด จนมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา เมื่อมีอรรถคดีมากขึ้น ก็เริ่มมีระบบการศาลและตุลาการเกิดขึ้นมาโดยใช้บุคคล 2 จำพวกเป็นพนักงานตุลาการ จำพวกหนึ่งเป็นพราหมณ์ชาวต่างประเทศซึ่งเชี่ยวชาญทางนิติศาสตร์ เรียกว่า ลูกขุน ณ ศาลหลวง มี 12 คน ส่วนอีกจำพวก คือ ตระลาการ ทำหน้าที่พิจารณาความโดยตลอดแล้วจึงไปขอคำตัดสินจากลูกขุน ณ ศาลหลวง อีกชั้นหนึ่ง และต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก่อนมีการปฏิรูประบบกฎหมาย ก็ยังคงใช้วิธีการพิจารณาพิพากษาคดีเช่นเดียวกับสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่เมื่อเข้าสู่รัชสมัยของรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงตระหนักว่าระบบการศาลและกฎหมายที่ใช้อยู่ในก่อนให้เกิดปัญหาหลายประการ ทั้งในเรื่องของศาลที่กระจัดกระจายอยู่ตามกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ปัญหาการแทรกแซงอำนาจของศาลโดยฝ่ายบริหาร การพิจารณาคดีที่ล่าช้า ตลอดจนปัญหาเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต จึงทรงมีพระราชดำริให้ปฏิรูประบบกฎหมายและระบบการศาลใหม่ โดยรวบรวมศาลต่างๆ ที่กระจัดกระจายอยู่เข้ามาไว้ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎหมายขึ้นใช้หลายฉบับ ซึ่งรวมทั้งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระธรรมนูญศาลยุติธรรมซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับอำนาจศาลและองค์คณะผู้พิพากษาคด้วย

พระธรรมนูญศาลยุติธรรมฉบับแรกของไทยก็คือ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ.127 ถือเป็นกฎหมายฉบับแรกที่มีการกำหนดเรื่องเขตอำนาจศาลและองค์คณะผู้พิพากษาที่จะพิจารณาพิพากษาคดีไว้ โดยแบ่งศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาออกเป็นหลายศาล แต่ละศาลต้องมีผู้พิพากษาไม่ต่ำกว่า 2 คน จึงจะเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เว้นแต่เฉพาะในศาลแขวงที่มีผู้พิพากษาเพียงคนเดียวเป็นองค์คณะได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดเรื่องการสำรองผู้พิพากษาในกรณีที่มีผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่อาจนั่งพิจารณาคดีให้ครบองค์คณะได้ว่าให้เชิญข้าราชการชั้นสัญญาบัตรมานั่งเป็นสำรองผู้พิพากษาเพื่อให้ครบคณะ

จากนั้นก็มีการแก้ไขพระธรรมนูญศาลยุติธรรมเรื่อยมา จนประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2477 ก็มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและเขตอำนาจศาลไปจากเดิม แต่ยังคงกำหนดให้มีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 คน จึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เว้นแต่เฉพาะในศาลแขวงที่มีผู้พิพากษาเพียงคนเดียวเป็นองค์คณะได้ และถ้าหากผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่อาจนั่งพิจารณาคดีให้ครบองค์คณะก็ให้เชิญข้าราชการพลเรือน ข้าราชการประจำการ

หรือนอกประจำการ หรือผู้ที่จบกฎหมายจากต่างประเทศมานั่งเป็นสำรองผู้พิพากษาเพื่อให้ครบองค์คณะได้

จนถึงพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างศาลไปจากเดิมเล็กน้อย แต่ก็ยังกำหนดให้มีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 คน จึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เว้นแต่เฉพาะในศาลแขวงที่มีผู้พิพากษาเพียงคนเดียวเป็นองค์คณะได้เช่นเดิม แต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ทำให้ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่อาจนั่งพิจารณาคดีต่อไปหรือไม่อาจทำคำพิพากษาคดีนั้นจนเป็นเหตุให้มีผู้พิพากษาไม่ครบองค์คณะตามที่กฎหมายกำหนด พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 มิได้ให้เชิญข้าราชการมานั่งเป็นสำรองผู้พิพากษาเหมือนเช่นพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ.127 และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2477 แต่ให้ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นที่ได้รับมอบหมายหรือผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้นมานั่งพิจารณาคดีหรือทำคำพิพากษาให้ครบองค์คณะแทน

ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ.127 และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2477 กำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่จะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในศาลชั้นต้นที่มีใช้ศาลแขวงซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษก่อนข้างสูงไว้เพียง “อย่างน้อย” 2 คน ก็น่าจะเนื่องมาจากในยุคสมัยนั้นผู้พิพากษายังมีไม่มาก หากกำหนดจำนวนผู้พิพากษาไว้มากกว่า 2 คน ก็อาจทำให้มีผู้พิพากษาไม่เพียงพอที่จะนั่งพิจารณาคดีและทำให้การพิจารณาคดีล่าช้าได้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันผู้พิพากษามีมากขึ้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจำนวนผู้พิพากษาที่จะเป็นองค์คณะในคดีอาญาให้เหมาะสมกับยุคสมัย แต่พระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ.2543 ที่ใช้บังคับอยู่ ก็ยังคงกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีอาญาไว้ “อย่างน้อย” 2 คนเช่นเดิม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การกำหนดจำนวนผู้พิพากษาไว้เช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ อันได้แก่

1) ปัญหาการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่แน่นอน คือ ในศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี) และศาลจังหวัด กำหนดให้มีผู้พิพากษา “อย่างน้อย” 2 คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน 1 คนเป็นองค์คณะ ส่วนในศาลแขวง กำหนดให้มีผู้พิพากษาคณะเดียวเป็นองค์คณะ แต่กลับให้มีอำนาจพิพากษาลงโทษจำคุกได้ไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับไม่เกินกว่าอัตรานี้เท่านั้น ทั้งๆ ที่ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท

การกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะเช่นนี้จึงอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาได้ กล่าวคือ ในศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี) และศาลจังหวัดอาจมีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาเข้ามาในองค์คณะ หรือในศาลแขวงหากผู้พิพากษา

คนเดียวจะพิพากษาลงโทษเกินอัตราโทษที่กฎหมายให้อำนาจไว้ก็ต้องให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเข้ามาร่วมทำคำพิพากษาทั้งๆ ที่ไม่ได้นั่งพิจารณาคดีด้วยโดยถือว่าเป็นเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ซึ่งจะต่างจากประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนีที่จะมีการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไว้แน่นอน และให้มีผู้พิพากษาสำรองเข้าร่วมฟังการพิจารณาคดีตั้งแต่ต้น ดังนั้น หากเกิดกรณีที่ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่สามารถนั่งพิจารณาคดีต่อไปได้ ผู้พิพากษาสำรองก็สามารถทำหน้าที่แทนได้โดยไม่มีปัญหาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานแต่อย่างใด

2) ปัญหาการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะเป็นจำนวนคู่ คือ ในศาลอาญาและศาลจังหวัด ให้มีผู้พิพากษา “อย่างน้อย” 2 คน เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี ดังนั้น หากไม่มีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะเข้าไป จำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะก็จะเป็นจำนวนคู่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาว่าผู้พิพากษามีความเห็นแย้งกันจนหาเสียงข้างมากมิได้ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีจนอาจทำให้ต้องวินิจฉัยชี้ขาดคดีโดยอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 184 คือ ให้ผู้พิพากษาที่มีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากยอมเห็นด้วยผู้พิพากษาที่มีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า ซึ่งเท่ากับว่าคดีนี้ได้รับการตัดสินโดยผู้พิพากษาเพียงคนเดียว ในขณะที่ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะอีกคนและได้นั่งพิจารณาคดีด้วยนั้นไม่เห็นด้วย ซึ่งในเรื่องนี้นั้น ในต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศสจะกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไว้เป็นจำนวนคี่ เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว

3) ปัญหาการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด กล่าวคือ พระธรรมนูญศาลยุติธรรมแบ่งเขตอำนาจศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาออกเป็น 2 ศาลหลักๆ ได้แก่ ศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญารธนบุรี) และศาลจังหวัด กับศาลแขวง โดยกำหนดให้ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้มีผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะ แต่จะพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างไรอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วไม่ได้ ซึ่งเท่ากับว่ากฎหมายเองก็ยอมรับว่าโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับนั้นเป็นอัตราโทษที่สูงเกินกว่าจะให้ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ แต่พระธรรมนูญศาลยุติธรรมก็มีได้มีกำหนดให้เพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะในศาลแขวงสำหรับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับแต่อย่างใด คงได้แต่กำหนดให้กรณีที่ผู้พิพากษาคนเดียวที่เป็นองค์คณะในศาลแขวงจะพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างไรอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวถือเป็นกรณีมีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้

ที่เกิดขึ้นในระหว่างทำคำพิพากษาและต้องให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเข้าร่วมลงชื่อทำคำพิพากษาเท่านั้น

ส่วนในศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี) และศาลจังหวัดนั้น กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลแขวง คือ คดีที่มีอัตราโทษตั้งแต่จำคุกเกิน 3 ปี หรือปรับเกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไปจนถึงโทษประหารชีวิต โดยให้มีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน 1 คนเป็นองค์คณะ แต่มิได้กำหนดให้มีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะให้มากขึ้นตามอัตราโทษที่สูงขึ้นแต่อย่างใด ซึ่งแตกต่างกับประเทศฝรั่งเศสหรือเยอรมนีที่จะมีการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาเข้าไปในองค์คณะมากขึ้นตามอัตราโทษที่สูงขึ้นด้วย

ทั้งนี้ การกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดยังอาจทำให้คู่ความเกิดความไม่เชื่อมั่นในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้นและนำไปสู่การอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไป ซึ่งส่งผลให้คดีขึ้นสู่ศาลสูงเป็นจำนวนมาก

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาที่กล่าวมาเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่จะเป็นองค์คณะนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เรื่องปัญหาการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่แน่นอนนั้น เห็นว่า พระธรรมนูญศาลยุติธรรมควรกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่จะเป็นองค์คณะในคดีอาญาให้มีความแน่นอนดังนี้

ก) ในศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี) และศาลจังหวัดไม่ควรจะกำหนดว่าต้องมีผู้พิพากษา “อย่างน้อย” กี่คน จึงจะเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาได้ แต่ควรกำหนดให้ชัดเจนว่าต้องมีหรือให้มีผู้พิพากษากี่คน จึงจะเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา เพื่อป้องกันปัญหาการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะเข้าไปมากกว่าที่พระธรรมนูญศาลยุติธรรมกำหนดอันจะก่อให้เกิดปัญหาการแทรกแซงความเป็นอิสระของผู้พิพากษาได้

ข) ในศาลแขวง ควรกำหนดอัตราโทษที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงและอัตราโทษที่ผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีให้เท่ากัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหากรณีที่ผู้พิพากษาคณะเดียวในศาลแขวงซึ่งนั่งพิจารณาคดีมาโดยตลอดจะพิพากษาลงโทษเกินอัตราโทษที่กฎหมายให้อำนาจไว้ จนเป็นเหตุให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีด้วยต้องเข้าร่วมทำคำพิพากษา ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการแทรกแซงความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

ที่เป็นองค์คณะแต่เดิมและยังเป็นการให้ผู้พิพากษาที่มีได้นั่งพิจารณาคดีนั้นมาแต่ต้นมาทำคำพิพากษาคดีนั้นด้วย

2) เรื่องปัญหาการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะเป็นจำนวนคู่ นั้น เห็นว่าการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาไม่ว่าในศาลชั้นต้นใดๆ นอกจากจะต้องกำหนดให้แน่นอนดังที่กล่าวมาในข้อ 1) แล้วพระธรรมนูญศาลยุติธรรมควรกำหนดผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะให้เป็นจำนวนคี่ด้วย เหมือนเช่นในประเทศฝรั่งเศสที่จะกำหนดเป็นจำนวนคี่ทั้งหมด ทั้งนี้ เพื่อป้องกันปัญหาการหาเสียงข้างมากในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีไม่ได้ แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 184 จะกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้โดยให้ผู้พิพากษาที่มีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากยอมเห็นด้วยกับผู้พิพากษาที่มีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นไปได้ในทางที่คุ้มครองสิทธิของจำเลยก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่า การดำเนินคดีอาญานั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งสังคมและคู่ความในคดี ดังนั้น การวินิจฉัยชี้ขาดคดีควรจะต้องถือตามเสียงข้างมากของผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะเพื่อให้สังคมและคู่ความเกิดความมั่นใจว่าการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นกระทำไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม มิใช่วินิจฉัยชี้ขาดตามความเห็นของผู้พิพากษาเพียงคนเดียวทุกๆ ที่มีผู้พิพากษานั่งพิจารณาคดีนั้น 2 คน และผู้พิพากษาอีกคนมิได้เห็นพ้องด้วยกับคำวินิจฉัยชี้ขาดดังกล่าว แต่ต้องยอมพิพากษาตามเพียงเพราะกฎหมายกำหนดให้ผู้พิพากษาที่มีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยมากยอมเห็นด้วยกับผู้พิพากษาที่มีความเห็นเป็นผลร้ายแก่จำเลยน้อยกว่า ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าพระธรรมนูญศาลยุติธรรมควรกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีอาญาในลักษณะที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องเสียงข้างมากตามมาในภายหลัง ซึ่งก็คือกำหนดเป็นจำนวนคี่นั่นเอง

3) เรื่องปัญหาการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด เห็นว่า ปัญหาเรื่องนี้มีความเกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตอำนาจศาลด้วย กล่าวคือ พระธรรมนูญศาลยุติธรรมกำหนดเขตอำนาจศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาโดยอาศัยอัตราโทษออกเป็น 2 ศาลใหญ่ๆ อันได้แก่ ศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญารธนบุรี) และศาลจังหวัด ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษตั้งแต่จำคุกเกิน 3 ปี หรือปรับเกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ไปจนถึงอัตราโทษประหารชีวิต และศาลแขวงซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะในคดีอาญาในศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญารธนบุรี) และศาลจังหวัด ว่าต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อย 2 คน และต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน 1 คนเป็นองค์คณะ ส่วน

ศาลแขวงกำหนดให้มีผู้พิพากษานายเดี่ยวเป็นองค์คณะ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี) และศาลจังหวัด ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษสูงตั้งแต่จำคุกถึงประหารชีวิตจะมีผู้พิพากษาเพียง 2 คนเท่านั้นเป็นองค์คณะ ส่วนศาลแขวงซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษค่อนข้างสูงเช่นกันจะมีผู้พิพากษาคคนเดี่ยวเท่านั้นเป็นองค์คณะ เว้นแต่กรณีที่ผู้พิพากษาคคนเดียวนั้นจะพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้วเท่านั้นที่จะให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเข้ามาร่วมลงชื่อทำคำพิพากษาคด้วย

ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าในกรณีนี้ควรมีการแก้ไขพระธรรมนูญศาลยุติธรรมดังนี้

ก) ในศาลอาญา (รวมทั้งศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี) และศาลจังหวัด ควรกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่จะเป็นองค์คณะให้มีความแน่นอนและเหมาะสมกับความร้ายแรงของความคิดที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลนั้นๆ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดเป็น 5 คน เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยรอบคอบและทำให้คู่ความเกิดความเชื่อมั่นว่าการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลนั้นมีความถูกต้องอันจะทำให้ข้อเท็จจริงสามารถยุติได้ในศาลชั้นต้นลดการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงลงได้

ข) ในศาลแขวง ควรกำหนดอัตราโทษที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแขวงและอัตราโทษที่ผู้พิพากษาคคนเดี่ยวมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาให้เท่ากัน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า อัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับนั้น ถือเป็นอัตราโทษที่ไม่สูงเกินไปนักหากจะให้ผู้พิพากษาคคนเดี่ยวเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาค ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 25(5) โดยกำหนดให้ผู้พิพากษาคคนเดี่ยวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้พิพากษาคคนเดี่ยวที่เป็นองค์คณะในศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคคดีได้เต็มตามอำนาจศาล

นอกจากนี้ พระธรรมนูญศาลยุติธรรมควรกำหนดให้มีผู้พิพากษาสารองเข้านั่งฟังการพิจารณาคดีตั้งแต่เริ่มต้นเช่นเดียวกับในฝรั่งเศสหรือเยอรมนีด้วย เพื่อที่ว่าหากเกิดกรณีที่ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะไม่อาจพิจารณาคดีนั้นต่อไปได้ ผู้พิพากษาสารองจะได้เข้าปฏิบัติหน้าที่แทนโดยไม่เกิดปัญหาเรื่องความต่อเนื่องในการรับฟังพยานหลักฐานหรือการวินิจฉัยชี้ขาดคดีแต่อย่างใด